

Sygn. akt III Ca 117/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Arkadia Wyraz – Wieczorek

Sędzia SO Marcin Rak (spr.)

Sędzia SR (del.) Maryla Majewska-Lewandowska

Protokolant Beata Michalak

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa L. S. C. de S. y (...) Spółki Akcyjnej

w M. Oddziału w Polsce

przeciwko A. L. (L.)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 23 września 2015 r., sygn. akt I C 1611/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **zasądza od pozwanego na rzecz powódki 6.110,10 zł (sześć tysięcy sto dziesięć złotych dziesięć groszy) z ustawowymi odsetkami od 14 sierpnia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r.;**

b) **zasądza od pozwanego na rzecz powódki 1.508,39 zł (tysiąc pięćset osiem złotych trzydzieści dziewięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;**

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 1.513 zł (tysiąc pięćset trzynaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Maryla Majewska-Lewandowska SSO Arkadia Wyraz – Wieczorek SSO Marcin Rak

Sygn. akt **III Ca 117/16**

UZASADNIENIE

Powódka L. S. C. de S. y (...) S.A. w M. działająca przez Oddział w Polsce po ostatecznym sprecyzowaniu żądania domagała się od pozwanego A. L. (L.) kwoty 6 110,10 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 sierpnia 2014 r. oraz kosztami procesu. Uzasadniając żądanie podała, że w dniu 5 lutego 2014 r. miał miejsce wypadek komunikacyjny,

w wyniku którego szkodę poniósł J. K.. Sprawcą kolizji był pozwany ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u powódki. Jak się okazało, pozwany nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem. Powódka wypłaciła poszkodowanemu odszkodowanie, którego zwrotu domaga się obecnie na podstawie przepisu art. 43 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych od pozwanego.

Pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew i nie zajął stanowiska w sprawie.

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

Wyrok ten zapadł po ustaleniu, że A. L. (1) posiadał u powódki ubezpieczenie w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w okresie od 27 stycznia 2014 r. do 26 stycznia 2015 r. W treści polisy w polu „PESEL ubezpieczającego” wpisano „brak danych”.

Sąd Rejonowy ustalił też, że powódka dokonała w dniu 21 lutego 2014 r. przelewu w kwocie 4.800 zł na rzecz J. K. oraz w kwocie 947,10 zł na rzecz L. – P. A. O.. Wymienione sumy stanowiły odszkodowanie za skutki kolizji z dnia 5 lutego 2014 r. Następnie powódka bezskutecznie wzywała A. L. do zwrotu kwoty wypłaconego odszkodowania.

Uwzględniając te ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy zważył, że w sprawie zachodziły ustawowe przesłanki do wydania wyroku zaocznego. Ocenił, że w takiej sytuacji zgodnie z art. 339§2 k.p.c. co do zasady twierdzenia powoda co do okoliczności faktycznych uznaje się za prawdziwe, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Niezależnie od ustalenia podstawy faktycznej sąd zawsze jest jednak zobowiązany rozważyć, czy żądanie pozwu jest zasadne w świetle norm prawa materialnego. Negatywny wynik takiej analizy powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo.

Sąd Rejonowy zdecydował się przeprowadzić postępowanie dowodowe, a to ze względu na rozbieżność pomiędzy oznaczeniem strony pozwanej w pozwie i w załączonych do niego dokumentach, jak również wystąpienie przesłanki, o której mowa w przepisie art. 43 pkt 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Powołany przepis stanowi, że zakładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 2 pkt 1 ustawy, przysługuje prawo dochodzenia od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowania, jeżeli kierujący nie posiadał wymaganych uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym, z wyjątkiem przypadków, gdy chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o pościg za osobą podjęty bezpośrednio po popełnieniu przez nią przestępstwa.

Wyniku tego postępowania doprowadziły Sąd Rejonowy do wniosku, że powódka domagała się zasądzenia na swoją rzecz bliżej określonej w pozwie kwoty od A. L., natomiast z treści polisy jednoznacznie wynikało, że umowa ubezpieczenia została zawarta z A. L.. W treści polisy nie zawarto również innych istotnych danych (numer PESEL, data i miejsce urodzenia, imiona rodziców) umożliwiających jednoznaczną identyfikację ubezpieczonego. Wskazał przy tym, że pełnomocnik powódki precyzujący oznaczenie strony pozwanej, w żaden sposób nie wyjaśnił rozbieżności pomiędzy treścią żądania i danymi wskazanymi w dokumencie polisy.

W konsekwencji Sąd Rejonowy ocenił, że powódka nie wykazała aby łączył ją z pozwanym jakikolwiek stosunek prawny.

Nadto Sąd Rejonowy zwrócił uwagę na to, że powódka nie wykazała w trybie art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. podstawowej okoliczności, z której wywodziła roszczenie, a to braku uprawnień ubezpieczającego do kierowania pojazdami.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka zarzucając naruszenie:

- art. 230 k.p.c. polegające na pominięciu niezakwestionowania przez pozwanego, że w dniu 5 lutego 2014 roku prowadził pojazd bez uprawnień,
- art. 230 k.p.c. polegające na pominięciu niezakwestionowania przez pozwanego, że zawarł z powódką umowę ubezpieczenia,
- art. 231 k.p.c. polegające na przyjęciu, że fakt zawarcia umowy nie został wykazany gdy z dokumentów bankowych w postaci przelewów wynikało, że powódka wypłaciła odszkodowanie w związku ze szkodą spowodowaną przez pozwanego, a zatem podstawą wypłaty była umowa ubezpieczenia,
- art. 231 k.p.c. polegające na przyjęciu, że fakt prowadzenia przez pozwanego pojazdu bez wymaganych uprawnień nie został wykazany, gdy wynikało to z innych dowodów w sprawie,
- art. 339§2 k.p.c. poprzez pominięcie przytoczonych prawdziwych twierdzeń powoda, iż w chwili zdarzenia pozwany prowadził pojazd bez uprawnień.

Formułując te zarzuty domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa oraz zasądzenia kosztów postępowania za obie instancje.

Do apelacji dołączyła wydruk z notatki policyjnej obejmującej okoliczności zdarzenia oraz odpis potwierdzenia zapłaty za ratę składki ubezpieczeniowej celem wykazania okoliczności, które Sąd Rejonowy uznał za niewykazane.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie pozwany nie wdał się w spór i nie zajął żadnego stanowiska odnoszącego się do żądania pozwu. W takiej sytuacji zastosowanie znajdowała norma art. 339§2 k.p.c. wskazująca, że w razie braku reakcji pozwanego na wszczęcie przeciwko niemu procesu za prawdziwe przyjmuje się twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Regulacja art. 339§2 k.p.c. odwołuje się do procesu opartego na zasadzie kontrydiktoryjności. W takim procesie sąd ustala treść łączących strony stosunków prawnych w oparciu o ich stanowiska i na podstawie zaoferowanego przez strony materiału, w tym twierdzeń co do wzajemnych relacji. Fakty, co do których przeciwnik się nie wypowie mogą być więc uznane za wykazane i niewymagające bezpośredniego dowodu. Założenie wyrażone w art. 339§2 k.p.c. jest więc takie, że skoro pozwany – prawidłowo zawiadomiony o rozprawie i roszczeniach powoda – nie wdaje się w spór, to znaczy, że faktom w pozwie powołanym nie zaprzecza.

Milczenie w tych wypadkach jest w swoich skutkach podobne do przyznania okoliczności faktycznych. Przyjmowanie za prawdziwe twierdzeń powoda jest ograniczone wtedy, gdy twierdzenia te budzą wątpliwości, np. są sprzeczne lub gdy zostały przytoczone w celu obejścia prawa (por. M. Jędrzejewska, K. Weitz w Komentarzu do kodeksu postępowania cywilnego pod red. T. Erecińskiego, Wydawnictwo LexisNexis, Wydanie IV, tezy 11 i 13 do art. 339).

Przytoczenie przez powoda twierdzeń o okolicznościach faktycznych celem obejścia prawa pozostaje w związku z sytuacjami, w których w procesie powód dochodzi roszczenia wynikającego z czynności prawnej dokonanej z obejściem ustawy albo chodzi mu o to, aby wyrok sądu wywarł skutek prowadzący do obejścia prawa (por. A. Jakubecki w Komentarzu do Kodeksu postępowania cywilnego pod red. H. Doleckiego i T. Wiśniewskiego, Lex 2013, teza 12 do art. 339).

Odnosząc te założenia do okoliczności sprawy wskazać trzeba, że powódka twierdziła ostatecznie, iż pozwany A. L. (2), który zawarł z powódką umowę obowiązkowego ubezpieczenia komunikacyjnego związanego z ruchem pojazdu (tzw. (...)), kierując tym pojazdem spowodował kolizję w wyniku której doszło do szkody, którą pokryła powódka jako ubezpieczyciel. Wysokość zobowiązania z tego tytułu wraz z odsetkami skapitalizowanymi na dzień poprzedzający wniesienie pozwu wynosiła 6.110,10 złotych. Z tej kwoty 4.800 złotych obejmowało szkodę w pojeździe, 304,31 zł

skapitalizowane odsetki od tej kwoty liczone od dnia 18 lutego 2014 roku do dnia 13 sierpnia 2014 roku, 947,10złotych to należność tytułu najmu pojazdy zastępczego przez poszkodowanego, zaś 58,69 złotych to skapitalizowane odsetki od tej kwoty liczone od dnia 18 lutego 2014 roku do dnia 13 sierpnia 2014 roku.

Do pozwu powódka dołączyła niezakwestionowane przez pozwanego kopie dokumentów, z których wynikał fakt i daty w jakich powódka naprawiła szkodę jako ubezpieczyciel sprawcy. Kopia dokumentu polisy ubezpieczeniowej wskazywała nadto, że zawarł ją na swoją rzecz A. L. (1) zamieszkały pod adresem tożsamym z adresem pozwanego A. L.. Jako dowód w sprawie powódka powołała też w pozwie „dokument o okolicznościach zdarzenia”, który jednak nie został przedłożony Sądowi Rejonowemu.

W świetle tego materiału nieuzasadnionym były wnioski Sądu Rejonowego jakoby twierdzenia pozwu wzbudzały wątpliwości względnie zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Przede wszystkim wskazać trzeba, że imię i nazwisko pozwanego A. L. są charakterystyczne i nietypowe. Różnica w ostatecznym określeniu strony pozwanej w porównaniu do zaoferowanego przez powódkę materiału dowodowego sprowadzała się do odmiennego zapisu nazwiska i to jedynie w zakresie jednego znaku (L. - L.). Co więcej, adres osoby która zawarła umowę ubezpieczenia był tożsamy z adresem pozwanego określonym w polisie i widniejącym w rejestrze PESEL – SAD. Uprawnionym było więc wniosek, że pozwany A. L. (2) zawarł z powódką umowę ubezpieczenia, przy czym na skutek oczywistej omyłki w treści polisy jego nazwisko określono jako L.. Słuszność tego wniosku wspierał dodatkowo dołączony do apelacji dokument stanowiący kopię notatki policyjnej, w której wskazano numer PESEL sprawcy kolizji tożsamy z numerem PESEL pozwanego. Dodać wypada, że powódka powoływała się w pozwie na ten dokument, a zatem Sąd Rejonowy – w celu usunięcia wątpliwości – na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego mógł wezwać o jego złożenie, a to na podstawie art. 208§1 pkt 5 k.p.c. Nadto chybnym było nakładanie na powódkę obowiązku udowadniania braku posiadania przez pozwanego uprawnień do kierowania pojazdem w momencie spowodowania kolizji. Po pierwsze, pozwany okoliczności tej nie przeczył, co pozwalało na uznanie tej okoliczności za przyznaną co najmniej w trybie art. 230 k.p.c. , a więc tym bardziej w trybie art. 339§2 k.p.c. Po wtóre to nie powódka miała wykazywać brak uprawnień pozwanego do kierowania pojazdem. Zgodnie z art. 6 k.c. o i 232 k.p.c. obowiązek wykazania posiadania uprawnień obciążał bowiem pozwanego. Wszak była to okoliczność wyłączająca jego odpowiedzialność. W orzecznictwie przyjmuje się natomiast, że generalnie nie można wymagać udowodnienia wprost tzw. okoliczności negatywnej, czyli nieistnienia określonego faktu oraz, że faktów tamujących oraz niweczących powinien dowieść przeciwnik tej strony, która występuje z roszczeniem, czyli z zasady – pozwany (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 14 maja 2015 roku, I ACa 875/14, Lex nr 1785878 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 29 września 2005 roku, III CK 11/05, Lex nr 187030).

W konsekwencji, w sprawie zachodziły podstawy do uznania twierdzeń pozwu za przyznane w trybie art. 339§2 k.p.c. Nie powinno zatem wzbudzać wątpliwości, że pozwany A. L. (2), który zawarł z powódką umowę obowiązkowego ubezpieczenia związanego z ruchem pojazdu, był sprawcą kolizji, która skutkowałą szkodą o wysokości wskazanej w pozwie, przy czym w chwili jej spowodowania nie posiadał uprawnień do kierowania ubezpieczonym pojazdem. Szkodę tą naprawiła powódka jako ubezpieczyciel.

Odpowiedzialność pozwanego względem powódki miała zatem swoje źródło w art. 43 ust 3 cytowanej ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, zaś roszczenie odsetkowe znajdowało podstawę w art. 481 k.c. i 482 k.c.

Czyniło to powództwo zasadnym i sprawiało, że Sąd Okręgowy na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok poprzez uwzględnienie powództwa.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Zasądzona tym tytułem na rzecz powoda należność obejmowała wydatki z tytułu: wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości stawki minimalnej, zgodnej z §6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego

ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 490), opłaty od pozwu oraz opłaty poniesionej w związku z uiszczeniem opłaty od pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Na tożsamej zasadzie z art. 98 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania odwoławczego. Obciążająca pozwanego tym tytułem kwota obejmowała poniesioną opłatę od apelacji, opłatę skarbową od pełnomocnictwa oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości stawki zgodnej z §12 ust 1 pkt 1 w zw. §6 pkt 4 cytowanego rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...), przy uwzględnieniu okoliczności, że w postępowaniu odwoławczym sprawę prowadził inny radca prawny.

SSR del. Maryla Majewska – Lewandowska SSO Arkadia Wyraz – Wieczorek SSO Marcin Rak